

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

گلوگاه‌های تهدیدکننده تجارت جهانی

مریم خزاعی
بهمن ۱۴۰۲

چکیده

در این گزارش ضمن اشاره به چهار ریسک مهم در حوزه تجارت کالایی در رابطه با برخی مسیرهای عمده آبی جهان، پیامدهای ژئوپلیتیکی در قالب تهدیدها و فرصت احتمالی ناشی از تحولات اخیر و آتی را ارائه، و در نهایت پنج راهکار را برای مقابله با ریسک‌های مزبور بر اساس گزارش ۱۲ فوریه ۲۰۲۴ موسسه مشاوره بوستون پیشنهاد کرده است.

کانال
سوئز

تنگه
هرمز

تنگه
ماکالا

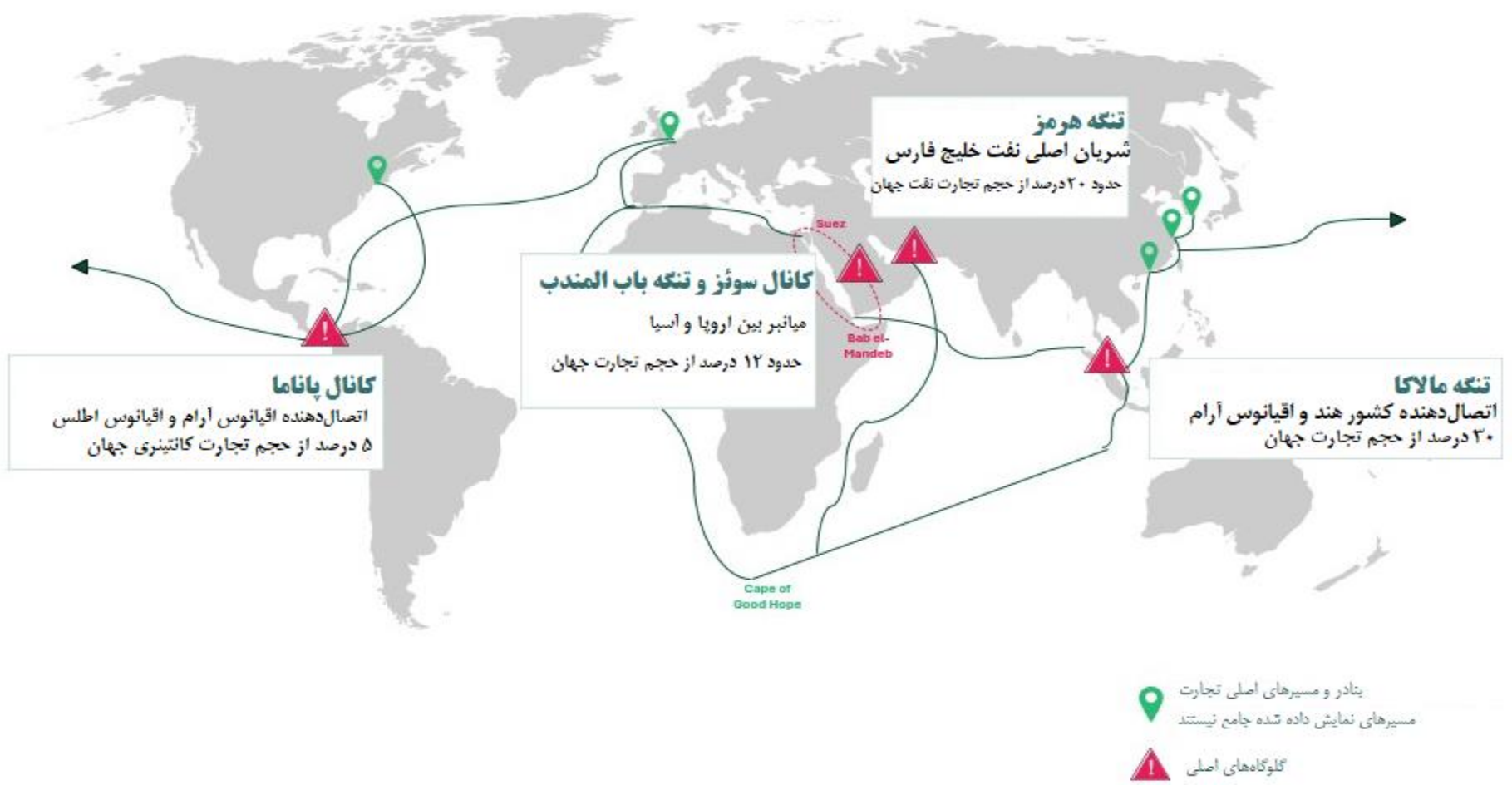
کانال
پاناما

مسیرهای مهم
حمل و نقل تجاری

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

تعا

چهار گلوگاه مرتبط با نیمی از تجارت جهانی

Sources: IMF Portwatch; Politico; BCG analysis.

کانال سوئز و تنگه باب‌المنذب

کانال سوئز که دریای سرخ را به دریای مدیترانه متصل می‌کند، به طور معمول حدود ۱۲ درصد از تجارت دریایی جهانی را تشکیل می‌دهد.

از زمان شروع حملات حوثی‌ها به کشتی‌های بین‌المللی در اواخر سال ۲۰۲۳، حدود ۴۷۰ کشتی کانتینری مسیریابی مجدد شده‌اند. ارسال کشتی به اطراف دماغه امید نیک بین ۹ تا ۱۷ روز بر زمان حمل و نقل افزوده است.

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

تنگه هرمز

این تنگه بین ایران به شمال و امارات و عمان از جنوب، هم برای انرژی و هم برای حمل و نقل کالا اهمیت دارد. حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد تجارت نفت و همچنین مقدار قابل توجهی از حجم حمل و نقل جهانی از این تنگه عبور می کند.

در صورت تشدید تنش ها و درگیرهای جاری در منطقه خاورمیانه، عبور آزاد کشتی ها از این تنگه ممکن است همراه با خطر باشد.

تنگه مالاکا و تایوان

تنگه مالاکا، بین سنگاپور، مالزی و اندونزی، کوتاه‌ترین مسیر کشتیرانی بین شرق آسیا، خاورمیانه و اروپا است و ۳۰ درصد تجارت جهانی را به خود اختصاص می‌دهد.

دو سوم تجارت چین از طریق تنگه مالاکا انجام می‌شود که ۸۰ درصد از واردات انرژی این کشور را نیز در برمی‌گیرد. مناقشه مداوم بین چین و چندین عضو منطقه تجاری آسه‌آن بر سر منطقه وسیعی در دریای چین جنوبی وجود دارد.

همچنین در این منطقه، تنگه تایوان یکی دیگر از خطوط مهم کشتیرانی قرار دارد که ۴۰ درصد ناوگان کانتینری جهان از آن عبور می‌کند. هر دو مسیر تجاری فوق در معرض تهدیدها و تردیدهای ژئوپلیتیکی شدیدی هستند.

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

کانال پاناما

این کانال که اقیانوس اطلس و اقیانوس آرام را به هم متصل می‌کند، ۵ درصد از کل تجارت کانتینری جهان و حدود ۴۶ درصد تجارت از مبدا ساحل شرقی ایالات متحده به مقصد شرق آسیا را به خود اختصاص می‌دهد.

این کانال به دلیل بروز پدیده آب و هوایی ال نینو با خشکسالی شدید مواجه است. مقامات محلی در واکنش به بروز این مسئله، از اقداماتی مانند کاهش موقت تعداد ترانزیت‌ها ضمن اطمینان‌یابی از وزن مناسب کشتی‌ها با توجه به سطح کم آب، استفاده می‌کنند.

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

پیامدهای بروز و مواجهه با تهدیدهای ژئوپلیتیکی

- عدم امکان جابجایی کالاها به مقاصد خاص
- افزایش زمان تحویل کالا در کوتاهمدت
- تلاش شرکتهای برای جستجو و شناسایی زنجیرههای تأمین کوتاهتر در بلندمدت به دلیل ریسک و هزینههای سرمایه‌ای بالاتر مرتبط با حمل‌ونقل دریایی
- تحمیل هزینه بالاتر و تاثیرات مالی بیشتر بر تولیدکنندگان به دلیل ضرورت انطباق مسیرها با بازارها

علیرغم تهدیدها و ریسک‌های اخیر، مشابه سایر اختلال‌های قبلی، فرصت‌هایی نیز به ویژه برای شرکت‌های حمل و نقل در زمینه ارائه ابتکارات و راه‌حل‌های جدید وجود دارد

متنوع سازی وسایل و مسیرهای حمل و نقل

- همکاری نزدیک و فعالانه میان ارسال کنندگان کالاها و ارائه دهندگان تدارکات
- استفاده از مسیرهای حمل و نقل جایگزین از طریق قطب شمال یا ترکیب مسر آبی و هوایی (مانند حمل به دبی و سپس مسیر هوایی به اروپا یا استفاده از مسیر ریلی برای بخشی از مسیر به منظور جلوگیری از مواجهه با نقاط گلوگاهی)

۱

شناورهای اسکورت

- استفاده از اسکورت نظامی یا خصوصی برای محافظت از کشتی‌های تجاری
- ** برخی از دولت‌ها منافع ملی قوی در حمایت از تجارت و یا شرکت‌های کشتیرانی ملی خود دارند.*

۲

اولویت‌دهی به ارتباطات پیشرفته

- استفاده از فناوری‌های پیشرفته، به‌ویژه هوش مصنوعی برای مدیریت ریسک و ایجاد امکان پیش‌بینی اختلالات و واکنش سریع
- ارتباط و اتصال بیشتر کشتی‌ها با یکدیگر به منظور به‌اشتراک گذاری مکان‌ها و مشاهدات

۳

ایجاد موجودی و ذخیره‌سازی

- برنامه‌ریزی شرکت‌ها برای تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری بیشتر
- بررسی نیاز برای به‌روزرسانی یا گسترش زیرساخت‌ها، از جمله ظرفیت بنادر یا امکانات ذخیره‌سازی

۴

برنامه‌ریزی احتیاطی

- بررسی نحوه ظهور گلوگاه‌ها و نقاط آسیب‌پذیر مختلف توسط شرکت‌ها و نحوه کاهش با استفاده از دوقلوهای دیجیتال و مدل
- شناسایی نقاط جدید در زنجیره‌های تامین موجود برای آزادسازی ظرفیت
- تقویت استراتژی‌های مالی، از جمله بیمه جامع و برنامه‌ریزی مالی محتاطانه برای محافظت در برابر شکست‌های اقتصادی ناشی از چالش‌های لجستیکی غیرمنتظره
- بازنگری استراتژی‌های قیمت‌گذاری برای محافظت از حاشیه سود

۵